

ŠVORC, Peter. *Štrbské vizitácie posledných sto rokov (1918 – 2021)*. Prešov : Univerzum, 2022. 359 s. ISBN 978-80-89946-23-5.

Najnovšia monografia z pera Petra Švorca je pokračovaním jeho knihy *Štrbské vizitácie a ich aktéri. Od Tolerančného patentu po prvú svetovú vojnu* vydanéj v roku 2016. V nej boli vykreslené osudy štrbských evanjelikov od vzniku prvých evanjelických cirkevných zborov v podtatranskom regióne a hlavne obdobie od druhej polovice 18. storočia, keď na základe patentu panovníka Jozefa II. bol v obci Štrba postavený prvý tolerančný chrám, začal tam pôsobiť prvý tolerančný kňaz Jozef Fornet, vrátane vývoja cirkevných pomerov v dlhom 19. storočí, teda do konca prvej svetovej vojny.

Obdobie vzniku Československej republiky prinieslo aj do cirkevného života v Štrbe novú situáciu, keď sa aj predstavitelia evanjelickej cirkvi mohli otvorene prihlásiť k národnej orientácii. Privítali vznik nového štátu i novej Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Ďalšie etapy vývoja náboženského života v obci, vojnové roky a existencia Slovenskej republiky 1939 – 1945, presadenie sa totalitného komunistického režimu, však už neboli príliš prajné. Politický vývoj po roku 1989, začiatky demokratizácie spoločnosti a vznik samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 však vniesli do štrbských pomerov opäť ďalšie pozitívne impulzy. Tie boli nakrátko pribrzdené nedávnymi udalosťami ohľadom pandémie COVID-19 zasahujúcej do všetkých sfér života obyvateľov obce.

Peter Švorc rozčlenil prácu chronologicky na základe týchto okolností vývoja. V jednotlivých častiach sa nevenuje len záležitostiam obce Štrby a jej náboženským pomerom, ale často zachádza aj do celospoločenského či celocirkevného rámca, čo je určite pozitívnym momentom. Umožňuje tak čitateľovi cez širšie súvislosti lepšie preniknúť do problematiky konkrétneho regiónu, obce či cirkevného zboru. Nezábuda zdôrazniť úlohu jednotlivcov, v tomto prípade štyroch zborových farárov – Cyrila Harmana, Štefana Lacka, Branislava Matejku a Stanislava Baloca. Zároveň sa sústreďuje aj na ďalšie, pre cirkevný zbor podstatné, činnosti, akými boli stavba kostolnej veže, novej fary, zakúpenie zvonov, organizačné veci, seniorátne konventy a pod. Vyše sto rokov štrbského cirkevného zboru predstavuje celý rad udalostí, historických medzníkov väčšou či menšou mierou ovplyvňujúcich náboženský, ale aj spoločenský vývoj v Štrbe a monografická práca sa snaží zachytiť to najpodstatnejšie.

Pramennou bázou pre napísanie knihy boli predovšetkým historické materiály nachádzajúce sa okrem Slovenského národného archívu v Bratislave, v regionálnych a cirkevných archívoch a pamäťových inštitúciách Slovenska. Autor využil viaceré publikované pramene, dobovú tlač a celý rad sekundárnej literatúry spísanej v prehľadnom usporiadaní na konci publikácie. Novšie informácie čerpal aj od žijúcich pamätníkov, ktorých menuje v úvode práce. Okrem osobností zaangažovaných priamo do cirkevného diania v obci sú to napr. aj historici či archivári zaoberajúci sa dejinami Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku.

Monografická práca *Štrbské vizitácie posledných sto rokov (1918 – 2021)* je napísaná odborne na vysokej úrovni, preukazuje sa v nej fundovanosť autora v danej problematike. Kniha vyniká prehľadnosťou v štruktúre a kvalitnou obrazovou prílohou, čo mimoriadne zvyšuje jej atraktívnosť. Zásluhou Petra Švorca a jeho dvoch na seba nadväzujúcich knižných publikácií sa zaplnila ďalšia medzera v cirkevnej regionálnej historiografii, ale aj dejinách Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku.

Peter Koval'